

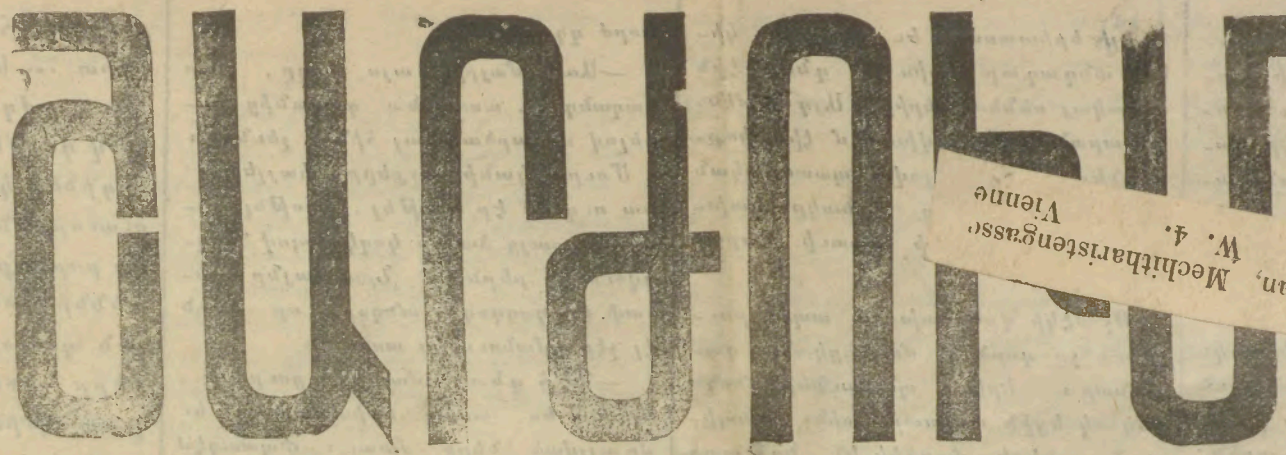
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոչտարիտ	համար
Տարեկան	12 Ժր.
Վեցամսյա	6 "
Մասնատար	15 "
Վեցամսյա	8 "

Սակերիկայի	համար
Տարեկան	3 սյր.
Վեցամսյա	1.50 "

Մանուցումն տողը առաջին երեսին համար 40 սխալ վերջին երեսին համար 20 սանրիս է. երեքին արեղի անգլալեռու համար 20 0/0 գեղջ կրչյալ:

Վառնայի համար մի քանի 40 սանրիս

ՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂՍՔԱՎԱՆ ԵՒ ԳՐԱՎԱՆ

ԿԸ ՀՐ ՏՄԻՐԱԿՈՒԹԻ ՉՈՐԵՔՆԱԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Владельцы и редакция
 «Шаржумъ»
 Варна
 Редакция на вѣстникъ
 «Шаржумъ»
 Варна
 R. P. Kalemecarian,
 (Auteur) du journal
 «Mec'hitaristengazette»
 Bulgarie

Արտատմանի համար
 մեկ ֆ 20 ՍԱՆԹԻՄ (X)
 Պոչտարիտ համար
 մեկ ֆ 15 ՍԱՆԹԻՄ (X)

Գրութիւնք և չեն տրուիր

«ՇԱԲԱԹ»-Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺՆԵՒԻՆԸ ՊԷՏԻ Է ԿԱՆՆԻԿ ՎՃԱՐԷ

ՉԿԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆ
 ԵՐԷ ՉԿԱՅ ԿՈՒԻ

Ութը տարի առաջ՝ երբ քաղաքակիրթ աշխարհի ներկայացուցիչները գրիչներն Օստունցի լեռնականներուն արեան մէջ թախաժիճ գծեցին հայկական նահանգներու բարենորոգումները, չբարեհաճեցան նոյն իսկ յիշել թէ կայ նաեւ մի ուրիշ երկիր, Մակեդոնիան, որ նոյնպէս իրաւունք ունի բարենորոգուելու:

Այսօր, ութը տարի վերջը, ծրագրուեցան Մակեդոնիոյ բարենորոգումները և չիշուեցաւ թէ անդին կայ նաեւ վիրտուոր և արիւնթաթախ Հայաստան մը:

Ու սեսակ մը հիասթափումով հարցուցինք մենք մեզի. արդեօք մոռացում է ասիկայ թէ ուրացում, արդեօք մեծ սպգերը չունին իրենց խղճմտանքը, հպարտ Անդղիան չիշե՞ր իր նուիրական պարտականութիւնները, վեհաճն Պրանսան չըզգա՞ր ըմբոստանալն իր մեծ հողի մէջ գործուած հրէշային անիրաւութիւններու գէմ...:

Բայց ի՞նչ քանակի խորիւրը աս բոլոր իրադրութիւններուն և պիտի տեսնէք թէ մեզի համար օգտակար դասեր կան հոն:

1895ին չկուեցան Մակեդոնացիները ու չիշուեցաւ Մակեդոնիան. 1903ի չեն կուր իր հայերը ու չիշուր Հայաստան:

Ուրեմն չկայ Հայաստան եթէ չկայ կարևոր. Ահուատիկ մեր և մեր գասը, ո՞վ հայապի գիւտանագէտներ:

Ճիշտ է որ երբ 95ին Մեծ Սպանիանոցի մայրաքաղաքին մէջ մեր փրկութեան նախաբանը կը խմբագրուէր, մենք չէինք կըր նար գուշակել թէ 300000 անմեղ հայերու մահուան անողօք վճիւրը պիտի ըլլար այդ կեղծ թուղթը՝ դեռ անար մեղանը չչորցած: Չէինք կրնար գուշակել թէ մեր արիւնքի և արհաւիրքի օրերուն

անտարրեր հանդիսականները պիտի ըլլային Երոպայի մարդասէր գիւտագէտները:

Բայց այսօր անցեալին փորձառութիւնը կայ, այլևս պէտք է գիտնալ թէ մեր փրկութիւնը յաւատարմութիւնը մեր բոլոր յայտը երոպայի բարի կամեցողութեանը վրայ դնելով միայն:

Երոպայի գիւտագէտներն ալ մարդասէրներ ըլլալէ առաջ մեզի պէտք հայրենասէրներ չէ՞ն միթէ:

Մեզի համար չըզհէր օտարը եթէ մենք յայտնուէր զոհելու: Ազգ մը որ ընդունակ չէ գոյութեան կուր մղելու, իրաւունք չունի ապրելու:

Մենք կը հաւատանք թէ կան մարդասէր երոպացիներ, որոնց նշանաբանն է «Աղաւտութիւն և հաւատարմութիւն» և որոնք մեզի մեկնեն տառապողներուն: Անոնք չպիտի թողուն որ ամբողջ ազգ մը խեղդուի իր արեան մէջ, բայց մենք պէտք է ցոյց տանք թէ արժանի ենք անոնց սփակ ցուծման ու զոհարութեան:

Վերջերս գտնուեցան իտալացիներ և զուրիցերիացիներ, որոնք թախանձանօք խնդրեցին մակեդոնական կոմիտէներէն, որ հրահանգ տրուի իրենց թէ ինչ կերպով կրնան իրենք ալ մասնակցել մակեդոնական ապստամբութեան:

Երբ յայտնուէր Հայաստանի լեռներուն մէջ լայն ու տոկուն ապստամբութիւնը պատրաստելու կասկած չկայ թէ պիտի գտնուին Երոպայիներ՝ իրենց բազուկները նուիրող մեր ազատութեան և հայկական ու երապական արեան այդ խառնուրդն է որ հիմը պիտի ըլլայ ազատ կեանքի մը՝ Հայաստանի մէջ:

Պէտք է աճապարել ուրեմն, չմոռնալով որ մեր փրկութեան յոյսը գոյութիւն պիտի ունենայ մինչեւ այն օրը միայն, մինչեւ երբոր Հայաստանի մէջ հոն հայութիւն մը ունենանք: Փորձով գիտենք արդէն թէ քանի ան-

գամ որ հայկական խնդիրը գիւտագիտութեան սեղանին վրայ դրուեցաւ հարց բարձրացաւ թէ մեծամասնութիւն ունին հայերը Հայաստանի մէջ:

Ընդհանուր և մասնակի ջարդերով, գաղթականութիւններով ու սովերով տարուէ տարի պարպուելու վրայ է Հայաստան: Երբ օր մը հայերը պակսին հոն, երբ երթալով աւելի ամայանան հայկական հնադարեան գիւղերը ա՛լ չպիտի ըլլայ Հայկական խնդիր:

Չգուշացէ՛ք. վայրկեանները սուղ են և վտանգը մեծ, մեր կարծածէն աւելի մեծ:

Գործենք՝ քանի դեռ հայ կայ Հայաստանի մէջ:

Վ.—ՏԱ

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆԵՐ

Ա.

Բնութիւնը հագել էր իր ծայրածաւալ սպիտակ շորերը: Անհուն տարածութիւնների վերայ, հորիզոնի մի ծայրից մինչեւ միւսը կարծես ծածկված լինէր մի հսկայ, տարե ային, ճերմակ վերարկու: Մառիի ոճգի վրայ էլ փաթածվել էր մի թափանցիկ, սպակու պէս ուղղի, շղարշանման սառն կեղև, որի պատճառով քամու անեն սուրցին խառնվում էր եւ մի անձոնի ձեւին, ինչ որ տարօրինակ անասելի ճիշ, մրմունջ:

Բոլորից ն. քաղաքում անցուցարձը եւ շարժումը արտակարգ կեանք էր ոտացել, եւանդոտ էր դառել այդ օր: Չնայած ձիւնախառն մուշղը բքին եւ սաստիկ ցրտին՝ սահնակները թռչում էին արագ եւ մարդիկ շտապ քայլերով հեռու, անցնում էին պատերի տակով: Մերթ ընդ մերթ քամին ուռչում էր եւ խորհրդաւոր, անգործու սուլուցով ձիւնի ամպ առաջին քշած՝ խիտու անխտիր մարդկանց, անասուններին, անների պատերին եւ պատուհաններին: Կարծես այդ օր ամհհի, անզուսպ տենչանք ունէր նա ցոյց տալ թոյլերին իր անուշի գորութիւնը, ցնցել երկրին եւ նրա փոյրոյի բնակիչներին: Որպէս թէ մարդ լի-

նէր նրա դարեւոր սխերիմը, ներկայանար նրա առաջ որպէս ստոր: արհամարհելի, սողացող էակ, խիտու էր քամին կատաղած, լալկան ձայներ դուրս տալով իր խոյանքոտ պտոյաների միջից: Բայց մարդը էլ յանդգնում էր փողոց ընկնել, կասկածոտ վախը սրտումը աւազակի պէս այդ տարերային արհաւիրքի մէջ: Սահնակները իրար հետեւից թռչում էին փողոցներով, ձիւնները խրխուղում էին ու քթածակերից ցայտող փրփուրն ու գոլորշին խառնվում էր նրա ոտներից բարձրացող ձեան փոշու ամպին:

Նոր տարի էր: Մի լայն փողոցի երկու կողմերով յարձակման պատրաստված երկու հակառակ բանակների պէս, բարձրանում էին հսկայ, հարուստ քարաշէն աներ, Որպէս երեւում էր, ձեւն ու ձիւնը, բուքն ու սարսափն էլ այն անդ ունէին իրանց յատուկ հանդը: Եւ իրան, շոգ ու փարթում սենեակում ինչու չը հրապուրվել բնութեան այդ անխիղճ հանաքներից, անսանձ խաղերից: Դա հայոց թաղն էր, ուր երեւելի էին զանազան իր դասնութիւններին, արիւն-ցաւերին, ուր հեշտանքն անսահման էր լինելու, հաճոյքը անվերջ, յաւիտեան:

Քառու յորձանքում, ձիւնի ամպի մէջ անա շարժվեց մարդկային մի մտալ մարմին, ձօռ վաթսուս տարիւն մի պատու կին մարդ, որի շուրթին արտաքին կերպարանքը եւ սծածք, կնճիռներով պատած դ: թի վշտոտ սրտայայտութիւնը վերկայում էին, թէ նա այն հայ մուրացկաններից է, որոնց տարագրել ու աստանդական էին արել գաղթականութեան արիւնտ ալիքները, շարպերի սեւ տարիներում: Սրանք աչքի ընկնող, զգալի թիւ են կազմում այսօր արտասահմանի բոլոր հայալատ քաղաքներում: Քամին իր սառ թեւերով գրկած՝ քշում էր եւ նրան: Կարծես իր բոլոր ժահրը, վրէժն ու կատաղութիւնը նրանից էր ուզում աննել, միանգամից խեղդել այդ թոյլ, թշուա մարդ էակին: Եւ այլանդակ, տենդոտ շարժումներով խիտու էր նա նրա թիկունքին, սեղմում իր սաւը կրծքին նրա անպաշտպան դողացող մարմինը, սուլում ականջին, ծաւառում եւ սլանում: Նրա ոտները խրվում էին մինչեւ ձեւները ձեան մէջ, ծալվում էին, դողում ու հազիւ կարողանում ճանապարհ բաց անել: Հէնց այժմ կասէր, կուչ կըզայ ու կը կորչէ, կը թաղվի ձեան խաւերի տակ:

Մուրացկանը կանգ առաւ մի պա-
լատական շէնքի խնցապատի եր-
կաթեայ, հսկայ դրան առաջ: Շէն-
քը նստել էր մի տասնեակ քայլ ցա-
ցապատից ներս եւ ուղիղ դրան ա-
ռաջից, քարածածկ յատակից, բարձ-
րանում էր քարէ սանդուխքը: Տա-
նը ձախ կողմում կար եւ մի աւելի
ցածր շինվածքը, որտեղ խոհանոցն
էր լինելու: Մերթ կանացի խօսակ-
ցութիւն, մերթ դռներէ բազմաբն
եւ մերթ անհոգ քրքիջներ էին խո-
նվում այն անդից քամու սուրճին:
Մի քանի վայրկեան մուրացկանը
կանգնած դուրսէր դուրսը, թիկն
սված հաստ երկաթեայ դրան:

Յանկարծ խոհանոցի դուռը ճոց,
չէմքի վրայ երեւաց մի մանկամարդ,
այլուստ սեւ աչքերով աղջիկ եւ ձախ
ձեռքով ծածկելով ճակատի վրայ ըն-
կած քամուց տարուբերող սեւ սա-
թի պէս վարսերին՝ աչով կանչեց
դրաւ մօտ կանգնած մուրացկանին
եւ իսկոյն կորաւ ներս:

Մուրացկանը լուռ, անթիւած
եւ ակնապիշ ներս մտաւ, հայեացքով
փնտռելով մէկին: Իսկոյն նրա դալ-
կահար ճակատով անցաւ գոհունակու-
թեան եւ հանգստի մի թեթեւ ժը-
պիտ: Նա նկատեց նոյն աղջկան
այնտեղ, մի խոհանոցի պահարանի
առաջ, որի փեղկերէ արանքից նը-
կատվում էին զանազան անուշգէն-
ներ եւ ուտեստի պատկանող աման-
ներ: Խոհանոցում մեծ էր բազմու-
թիւնը, Այնտեղ էին տան տիրու-
հին շրջապատում իր երէց դուստ-
րով եւ երկու աղախիններով: Նը-
րանցից քիչ հեռու մի բազմաթոփ
վերայ ընկողմանած էր հաստափոր
«աղան», եւ հսկում էր խոհանոցի
կարգին: Մի քանի պատուներ էլ
նրան էին շրջապատած եւ ինչ որ ա-
պուրի գրոյց էին անում, իսկ երկու

աւելի երիտասարդ եւ գեղեցիկ կի-
ներ անդադար դալիս եւ գնում էին
մօտակայ սենեակներից: Այդ ամէն-
քի արանքումն էլ վխտում էին փոք-
րիկները, սպասելով պատահական
բաժինների, որոնց քանակը կախ-
ուած էր ամեն մէկի կատուի ճարպ-
կութիւնից:

Ոչ մէկի վրայ ախորժ տպաւորու-
թիւն չը գործեց մուրացկանի գա-
լուստը: Երկու պատուները նոյն
խակ սկսեցին մտաւայ, «ինչ անպի-
տան, աներես մարդիկ են, նոր տար
ւայ օրն էլ... կարծես այդ արհեստի
համար են ծնվել»: Էս քոթ-քոթա-
նին էլ...»

Միայն կրտսեր սեւաչեայ աղջիկն
էր ժպտում, նա էր ամենից զուարթ,
Մի հաց, քիչ անուշադէն եւ մի քիչ
լցնելով դրան մօտ կանգնած մու-
րացկանի վզից կախ եկած տպարա-
կում կաց մայրիկ, ասաց նա, քիչ
էլ վառելափայտ տամ քեզ: Այս գոր-
ծողութիւնների կարճ ընթացքում,
մուրացկանի զոզոզը ձայնը անդադար
միմտում էր աղօթք եւ օրհնութիւն,
Մի րոպէից յետոյ էլի նա ընկաւ
զուրս, ձեան, բուք-բորանի, ար-
հա իրքի աշխարհում: Բարի աղջիկն
էլ մեռալական անուշ ձայնով մի մե-
լամաղձոտ երգ երգելով, իսկոյն վազ
տվեց դէպի մեծ շէնքի դուռը, ա-
նուշադիր թողնելով իր վրայ տե-
ղացող գանգատները ընդհանուր տա-
րափին...»

Մուրացկանը մօտեցել էր փողոցի
երկաթեայ դրան, երբ մի ձայն մը-
խեց նրան սեղումը: Քարէ սանդուխ-
քի վրայ կանգնած էր սեւահեր, ա-
րեւնագոյն այտերով, լայն թիկուն-
քով առողջ երիտասարդ, որ նուրբ
ընչացքը սեւին էր տալիս վառված
թշերի վրայ, իսկ աչքերը արտա-
յայտում էին հոգեկան խոր, անա-

խորժ զգացմունք:
—Առ, մայրիկ, այս փողը, էսօր
կազանդ է, ասաց նա գրպանից հա-
նելով մի արծաթեայ հինգ լեւնոց:
Մուրացկանի աչքերը փայլեցին:
Նա ուզում էր աղօթել, աղօթել ան-
վերջ, բայց ձայնը կողկողալով խոզ-
դվում էր բերնում նրա ձայնը այն-
չափ էր զոզոզ, անգոր, որ ինքն
էլ չէր իմանում իր ասածը:

—Դէ՛հ գնա, մայրիկ, ցուրտ է,
միտում ես ասաց երիտասարդը եւ
մաւայված ներս մտաւ: Ժպտաղէմ
աղջիկը վերջին հույսացք դրեց մու-
րացկանի վրայ ու քոյր եւ եղբայր
կորան ներս:

Անզուսպ քամին այժմ աւելի կա-
տաղած էլի գրկեց նրան եւ իր այ-
լանդակ սուրճով կարծես մոլառում
էր ականջին. «տո՛ւր էդ փողը...»

Էմիլ Շոպրանց

«ՊԻՏԻ ԼՍԵՍ ԱՆՄԻՏԻՆ ՎՃԻՌՈՒՄ»...
(Բուշկիմ)

Ի. Ս. ԹՈՒՐԿԻՆԵՅԻՆ
(Առ ընկերուհիս Մարա)

«Պիտի լսես անմիտին վճիռը
... Յուէտ ճշմարտութիւնը խօ-
սած ես. մեծն մեր երգիչ. այս
անգամն ալ ճշմարտութիւնը:

«Անմիտին վճիռը և ամբոխին
ծիծաղը... Ո՛վ չէ ճաշակած եր-
կուքէն ալ:

Այս ամէնքը կարելի է ու պէտք
է կրել, իսկ ուժ ունեցողը թող
արհամարհէ:

Բայց կան հարուածներ, ու

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿՈՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ
ԴԱՍԱԽԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. Ասխուրդ Իսիկ եւ Վերջ)

Ոչ Գերմանիայ և ոչ ալ Զուիցերլանդ
մէջ ես բնած չեմ դաւառաբանութեամբ
գրուած Այբբենարանի մասին: Նը նա-
յելով, որ Բերլինէն մինչեւ Բէրն հա-
րիւրաւոր գաւառաբաններ կը
փոխուին իրարմէ ընդունվին տար-
բեր, իրար բողբոջին անհասկնալի:
Անոնք գրուած են գրական լեզուով:
Եւ ասոր համար երբէք հարկաւոր չէ
կազմել մի բանարան, որու բառերը
ըլլան հանրամատչելի և գործածական
չափ գաւառներու մէջ: Մենք չենք
պահանջեր, որ կարինքն մինչեւ Վան,
Բողբոջն մինչեւ Կեսարիա, այստեղէն
մինչեւ Կ. Պոլիս կամ Շուշքէն մինչեւ
Թիֆլիս, Երեւանէն մինչեւ Նախիջե-
ւան դասախօսուի միեւնոյն այբբե-
նարան գիրքով: Ո՛չ. ամէն գաւառ
ունի իրեն յատուկ հանրամատչելի և
գործածական բառերը, որոնք սակայն
չեն դադարիր գրական լեզուով բարբ
ըլլալէ: Լեռնագաւառի բնակիչ երա-
խային համար արտորդ և վարազ,
դաշտի մէջ ապրողին համար «մշակ և
եզ», իսկ քաղաքացի երախային հա-
մար «մեքենագործ և շոքեկաօք» բա-
ռերը գործածական են և դիւրամատ-
չելի: Այս պարագաները կարելի եղաւ
ծին շարի ինկատի առնելով կը կազ-

մենք իւրաքանչիւր գաւառի համար
տարբեր պարունակութեամբ, բայց
միեւնոյն գրական ոճով ու լեզուով
Այբբենարան կամ ընթերցարան:

Եւ ինչպէս կազմել գաւառաբանու-
թեամբ, Ամէն գիւղ, ամէն քաղաք—
թող ըլլան նոյն իսկ անոնք իրարու
չատ մօտ—ունին դարձեալ իրենց
տարբեր բառապաշարը: Եթէ սկզբուն-
քով ընդունինք գաւառաբանութեամբ
գիրք կազմել, այն ասեմ պէտք է
կազմել ամէն գիւղի, ամէն քաղաքի
գործածութեան համար մի մի Այբբե-
նարան—ընթերցարան, ինչ որ ան-
կարելի է և անպատակալարմար:

Ուրիշ մի անպատակութիւն, Կը
գտնուին այնպիսի դպրոցներ, ուր
կուգան երախային գրական լեզուի և
ոճի ընդունվին անտեղեակ, բայց մի-
եւնոյն դպրոցը կուգան նաեւ այնպի-
սիներ, որոնք արդէն տուէն իրենց
հետ կը բերեն գրական լեզուի և ոճի
ճանօթութիւն թերեւս նոյն իսկ չեն
գիտեր գաւառաբանութեամբ: Ինչ ընել
այս պարագային, Միեւնոյն դասա-
րանին մէջ գործածել տարբեր լեզուով
գիրքեր: Այդ անկարելի է, դա յա-
ռաջ կը բերէ ապակեգործանոցում և
չփոթութիւն:

Ինչպէս ամէն ժողովուրդներ, հա-
յերս ունինք մի միայն մի մայրենի
լեզու, դա մեր գրական նոր լեզուն
է, մնացածները որոշ սեղի և սահ-
մանի մէջ խօսուած բառապաշար են,
որոնք ինչպէս ամէն ժողովուրդներու
մէջ մեզ մօտ ալ կան և կը մնան
միշտ:

րոնք մահացու կը վիրաւորեն
սիրտ, ... Մարդ մը կ'ըսածը ը-
րաւ. ուժգնաբար, սիրով, պատ-
ուով գործեց... Իսկ պատուաւոր
հոգիներ կը գարշին անկէ. պատ-
ուաւոր անձերը դժգոհութեամբ
կը բորբոքին անոնք յիշած ա-
սեանինն: «Կորի՛ր գուրս»—կը պո-
չեն պատուաւոր, մատաղ ձայ-
ները:—«Ոչ դուն, ոչ քու աչ-
խատութիւնը մեզ պէտք չեն,
դուն կը սրբապղծես մեր բնա-
կատեղին»—դուն չես ճանչնար ու
չես հասկնար... դուն մեր թշնա-
մին ես»:

Ինչ ընէ ուրեմն այս մտորդը
Խող շարունակէ աշխատիլ, ար-
դարանալ թող չփորձէ, աւելի
արդարացի զնահատութիւն ան-
գամ չակնկալէ:

Ատե՛նօք հողագործները անի-
ծեցին ճամբորդը, որ դետնա-
խնձոր բերաւ աղքատին սմինօր-
եայ սնունդ՝ հացի տեղ... զէպի
անոր կարկառող ձեռքերէն խի-
ցին թանկագին նուէրը, ցեխը
նետեցին ու կոխկռտեցին:

Իսկ հիմա գետնախնձորներով
կը սնանին, առանց գիտնալու
անգամ իրենց բարբարոս ա-
նունը:

Թող, ի՞նչ պէտք է անոր ա-
նունը, Անիկա, առանց անունի
ալ զանոնք քաղցէն կը փրկէ:

Մենք պիտի ջանանք միայն
որ մեր զոհարարածն ալ նոյնպէս
օգտակար անունը ըլլայ:

Դառն է անհիմն կշտամբանքը

օտար լիզուով կազմել Այբբենարան—
ընթերցարանը, Ո՛չ. մենք տղ երբէք
թոյլ չենք տար: Դպրոցը հայ երա-
խային իր մայրենի լեզուն սորվեց-
նելու սրբազան պարտականութիւնը
ունի, և այս որքան շուտով, այն-
քան լաւ. Ուստի հոս ալ կը սկսինք
հէնց առաջին տարիէն, եւ մանկա-
վարժութիւնը մեզ անողակալան չէ
ձգել: Լողալ սորվելու համար ջուրը
մտնելու է, հայերէն սորվելու համար
ալ պէտք է հայերէն «լսել», որ ա-
կանջը վարժուի եւ «խօսիլ» որ լե-
զուն մարզուի: Մենք խստիւ կը դա-
տապարտենք ժող. տարակալան գպրոցի
մէջ ամէն քերականական կամ թարգ-
մանական դասաւանդութիւն: Լիզու
մը երբէք չի սորվուի քերականա-
կան-տեսական ծանօթութիւններով,
այլ գործնական վարժութեամբ, զտե-
րով ու «խօսելով»: Այսպէս կը կազ-
մուի օտարախօս հայ երախային մէջ
է՛րգեական քնաղը:

Ամենէն նպատակալարմարն է այս
պարագային կազմել զգիտողական եւ
իրազնական դրոյթեամբ պատկերա-
զարդ Այբբենարան—ընթերցարան:
Հոն դրուած է զ. օ. գմեխի մը պատ-
կերը ուսուցիչը դասարանը զմեզի մը
բերելով ցոյց կուտայ իր օտարախօս
սանիկներուն ու կըսէ:

— Զմելի
Կրկնել կուտայ

— Զմելի, զմեզի... յետոյ խորովին

— Զմելի...

Նոյնին բերանը բանալով կըսէ:

— Զմելին ունի երկու բերան (Կրկ-

մեր սիրականներու բերնէն ելած ... բայց ասիկա ալ կրել կարե-

«Զարկ, բայց առողջ ու կուշտ եղիր» — պէտք է ըսենք մենք մեր այսպիսի սիրականներուն:

Ռուսերէնէ թարգմանեց ԱՆՏԻԿ 15 մարտ Ի Փ. Պօլիս

ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

(Շրջաբերական նախակ)

Ընկերներ,

Ներկայ 1903 թւի Համագումարի շտապում ենք հաղորդել Ձեզ Լիազօր կօմիտէի և կարգադիր Յանձնաժողովի հետեւեալ եզրակացութիւնը:

Նկատելով

ա) Որ «Միութիւնը» ունի քսանից ասի տեղական մարմիններ, որոնք մարտի 1-ի Շրջաբերականով հրաւիրուած էին մինչեւ մարտի 15-ը ձեռնարկել պատգամաւորներ ընտրութեան, որ պարտաւորական է:

բ) Որ մինչեւ այսօր, մարտի 28, քսան մարմիններից չուրս են միայն ընտրել պատգամաւորներ (Պարիզ՝ 2, Բերլին՝ 1, Դարմաշատ՝ 1 և Ժընէվ՝ 3), մի թիւ, որ անհնար է դարձնում Համագումարի բացումը:

գ) Որ Համագումարի բացման համար անհրաժեշտ է տեղական մարմինների գոնէ պարզ մեծ ամասնութեան ներկայացուցչութիւնը:

դ) Որ Բրիւսէլի ռասիականութիւնը, որին տրուած է պաշտօնական դիմում, մինչեւ այսօր էլ չէ յայտնում իր

թողաւորութիւնը Կօնգրէսի գումարման համար

Որոշվեց՝

ա) Յետաձգել ներկայ Համագումարի բացումը, որ պիտի տեղի ունենար ապրիլի 1-ին, և հաղորդել այս մասին ի գիտութիւն «Միութեան» բոլոր անդամների:

բ) Ձեռնհաս չլինելով որոշել նոր Համագումարի տեղն ու ժամանակը, գիմել ուսանողութեանը մի յատուկ Շրջաբերականով այդ խնդիրը պարզելու համար:

Սնդրում ենք աշխատակից-անդամներին շտապով հաղորդել այս Շրջաբերականը բոլոր ընկերներին, Ընկերական բարեւոյնով

ԼԻԱԶՕՐ ԿՕՄԻՏԷ, ԿԱՐԳԱՂԻՐ ԹԱՆՁՆԱԺՈՂԱԿ 1903, մարտ 28 Ժընէվ

Հասցէ Իւնիօն սե գէղիսիսիսկո Արմենիէն Տը Ղեժօր, Րիւ Տը Ղեժօր-Տը-Ղըմի, 2 Ժընէվ (Սուիս)

ՉԻ ԽԱՐՈՒՆԵՔ

Հայրենակիցներ,

Հայութեան ներկայ ձգնաժամային դրութեան մէջ իսկ դեռ կը գտնուին այնպիսի անձեր, որոնք խուլ իրենց խզմտանքի ձայնին, կը շահագործեն, կը կեղեքեն հայուն ամէնամիտական գին ու նուիրական զգացումները անուշ ու քաղցրահնչիւն բառերու անսպասելի շարահատումով: Սակայն ժողովրդի մէկ մասը, միայն ան մասը անշուշտ որ դա-

տողութենէ ու գիտակցութենէ զուրկ է, վայրկեանական տպաւորութեան մը տակ, հիացած, արբշտուած անյազայնորինակ վերացական բայց տպաւորիչ բառերու տեղատարափէն կը զմայլի, կը սառնան զէպի այն անձը, որ միայն քաղցր բառեր կարտասանէ առանց գործադրելու կամ գործադրած ըլլալու...

Ինչո՞ւ այս անամօթ շահատակութիւնը, ինչո՞ւ այս յաւիտենական անարգ խաբկանքը...

Սանդղալ սրահի մէջ յուսարան անուան տակ տեղի ունեցաւ հրապարակային ժողով մը, ուր ատենախօսեցին պ. պ. Խուչպուլեան և Չիթճեան:

Պ. Խուչպուլեան շտապ մեկին կերպով վեր հանեց հայ և թուրք տարրին մէջ եղած մտաւորական կարողութեան խոչոր տարբերութիւնը ու պարզեց հայուն մտաւորական ցեղային ընդունակութիւնը զէպի քաղաքակրթութիւն:

Պատուելի Չիթճեան՝ երկար խօսելու շտապմանակ ունենալով՝ խոստացաւ իրողութիւններու վրայ ծանրանալ այս անգամ ու բոլոր հայ աղքատ հետզհետէ ոչխարի, կովի, ձիու ու վերջապէս ամէն տեսակ կենդանի նըմանցնելով սկսաւ իր պատուելիական քարոզը:

Ժողովուրդը հիացած էր ու հոգ պիշ, բերանաբաց և անյազօր ն կուլ կուտար պատուելիին

իւրաքանչիւր խօսքը զէնքերով, ապստամբութիւններով համեմուած և խոստացուած իրողութիւնները, որքան որ ալ սուտերով, սխալներով ու խեղաթիւրումներով շաղախուած ըլլային անոնք:

Պատուելիին սուտերը այնքան խոչոր էին որ Խուչպուլեան իսկ պահ մը ստիպուեցաւ իր զէմքը ժողովրդէն ծածկել առանց հերքելու կամ բողոքելու քաղութիւնն ունենալու:

Ասկէ շորս-հինգ ամիսներ առաջ Չիթճեան և իր համախոհները ուրիշ բառ չէին փոխեր պ. Խուչպուլեանը մեծարելու, բայց եթէ «դաւաճան» իսկ շտապանքներն ալ ոտքի կայ պատուանուններով: Ան ալ իր կարգին՝ Շահ-րիմանը ու ամբողջ տօլանարճի խմբակը (ըստ Արփիարի) նազըմէն և Միւնիրպէյէն կաշառուած մասնիչներ հոչակելով: Այժմ սակայն արտասովոր գերբնական զօրութեամբ մը պատուելի Չիթճեան և իր լամուկները կը փարին ոտքի կայ Խուչպուլեանի վրէժն ու անվերջ համբոյրներ կը դրօշմեն այն շրթունքներուն, որ նազըմական, Միւնիրպէյական ախրաբալուր մակդերներով էր մկրտած իրենց բոլորը: Պ. Խուչպուլեանն ալ փոխադարձաբար ինչանս անհուն երախտագիտութեան և նորատաա դաշնակցութեան կը մբուրէ Չիթճեանի պատուելիին:

պակասը սակայն հայոցս մէջ այնքան զգալի է, որովհետեւ մենք չունինք վարժապետանոցներ, զորս ստեղծելու համար սակայն կարծէ թափել ամէն ջանք, յանձն առնել մեծ զոհողութիւններ, զի անոնք գիտութիւնը հասարակաց բարիք պիտի դարձնեն, իսկ գիտութիւնը լոյս է, գիտութիւնը է նաեւ ոյժ, գիտութիւնը է նաեւ... ազատութիւն: (*)

Մարգարէտեմ

Չուրիցերիս

(*) Այս ամբիւ մենք աւելորդ չենք համարեր մեր ուսուցիչներուն յանձնարարել 1) Միութեան Պատգամաւորական-ընթերցարանը՝ (Կ. Պօլիս հրատկ. Պայեւց) 2) Ղ. Աղայեանցի «Մայրենի լեզուն» եւ մանկավարժ գրութիւնները (Թիֆլիս) 3) Կուսիկեան-Սարգսեան «Մայրենի խօսքը» (Թիֆլիս):

նումներ 4-5 աշակերտներու կողմէ): Յետոյ խմբովին:

—Ձմեկին ուրի երկու բերան...

Մեր խօսքը դարձաւ աշխարհաբարի եւ գաւառաբարձաներու շուրջը: Ընթերցողը իրաւունք ունի հիմա հարցնելու. հասցա գրաբարը ինչ եղաւ. նա մեր Ժ. տար. դպրոցին մէջ միթէ տեղ չունի՞ր—մեր հայրերու թողած այդ թանկագին ժառանգութիւնը. հայ լեզուի անուշ եւ քաղցրահնչիւն ոյժ դանձը, Շատ ուղիղ հարցում, որու պատասխանը մենք մեր նպատակէն չի շեղելու համար ստիպուած ենք կարճ ընել: Ընդունելու ենք, որ դրաբար գործնական կեանքի մէջ շտապ պէտք չէ, իսկ Ժ. տար. դպրոցին ելլող շտապակերտներ ուղղակի կեանքի մէջ կը մտնեն առանց երկրորդական կամ բարձրագոյն զբոսնոց մը յաճախելու: Բայց այս երբէ՞ք չի խանդարեր, որ Ժ. տարական վերջի ընթացքին մէջ տարրի մը չափ գրաբար դիւին կտրուեն զարժութիւններ ընել տրուի աշակերտներուն, որով անոնք կստանան գրաբարի մէջ ասարական ծանօթութիւն մը:

Ժող. Տ. Վարդանիս մեր կառավարչութեան և օտար շնորհ:

Բայց դժբաղդաբար հայկ. պարագաները շտապ տեղի բացառիկ են եւ անընկալ: Բուլղարիոյ մէջ ապրող հայը գոնէ պիտանաւ է բուլղարերէն

գրել եւ կարգալ, Ամերիկայի հայը անգլիերէն, Հայկ. բացառիկ եւ անընկալ պարագաները չեն կարող փոխել մանկավարժական գիտութեան մէջ ընդունուած սկզբունքները. հոս պէտք է օգնութեան հասնել նոյնպէս բացառիկ միջոցներով Մենք կարող ենք երկու միջոց մասնանիչ ընել: Առաջին՝ թէ կարելի է բնական երկրի լեզուն Ժ. Տ. դպրոցի վերջի տարւոյն ծրագրին մէջ ներմուծել կամ տարրական շրջանը աւարտել վերջ մասնաւոր ուղղացող ընթացքով՝ մը գոցել այդ պակասը:

Ինչո՞ւ կը մերժէ մանկավարժութիւնը տարրական ընթացքի մէջ օտար լեզուներու դաստանդութիւնը: Օ՛հ անոր համար, որ այդ շրջանին մէջ երախտներու մատուցական կարողութիւնը եւ կազմուածքը օտար լեզուներու ծանր բեռը ստանելու տուրիւնութիւնը եւ հանձնութիւնը չունի դեռ. իսկ չը գիտենք լինչ յիմար նիւստութիւնով եթէ հայ ծնողը դարձեալ ուզէ իր փոքրիկ զաւակը ամենց մով ծանրաբեռնել, այն ատեն կ'ընկճուի խեղճ մատուղ սերունդը, փոքրիկներու հոգեւոր, մտաւոր եւ ֆիզիկական կազմութիւնը կը շեղի դարգացման բնական ընթացքէն, յստաջ կուզան խանգարումներ եւ... ծաղիկը կը խամրի դեռ չը բացուած: Հոգեբաններու, բժշկիկներու, ֆիզիոլոգներու հետազոտութիւնները սուրած են այս փաստը հաստատող անհերքելի ապացոյցներ: Այսպէս գիտութիւններն ալ կուզան իրենց կողմէ դասա-

պարտել ուս կառավարութեան բռնաւորական այն ընթացքը, որ նա բռնեց Կովկասի մեր դպրոցներուն հանդէպ, յուսնել, որ ինչ դիւային սեւ գործ կատարած է նա զոցելով Կովկասի մէջ մեր մայրենի դպրոցները եւ տարով անոնց սեղ մեզ օտար լեզուով օտար դպրոցներ... Բանի որ այս հարցին վրայ ենք. անցողակի կերպով ըսենք, որ նոյնպէս հակամանկաւարժական եւ ուրեմն փաստակար են նաեւ ճարտասացի ֆրէրներու եւ գերմանացի պֆաֆներու (պատուելիներու) մեր մէջ բացած դպրոցները, որոց միտքը անշուշտ ոչ ինչ քաղաքակրթութիւն եւ դաստիարակութիւն տարածել է, այլ կրօնական պրօպագանդ, յետագէմ եւ անմիտ քարոզութիւններ:

Ժ. Տ. դպրոցը ժողովրդային դաստիարակութեան եւ աւելի բարձր ուսումնական ընթացքներու հիմն է: Հիմը որքան ամուր ըլլայ, հասարակութիւնը կանգնած կը լինի այնքան հաստատուն հողի վրայ, Բարձրագոյն դպրոցները կ'ընթանան այնքան հաստատուն քայլերով: Անգնահատելի մեծ կարեւորութիւն ունի Ժ. Տ. դպրոցը, հոն է ազգին մանուկ սերունդը, նորափթիթ մշակելի ծաղիկները: Եւ այս պատճառով նոյն իսկ հոն պէտք է լինին մեթոտապէս պատրաստուած, փոքրիկներու հոգեբանութիւնը հասկցող բանիմաց մանկավարժներ, որոց

ակուն մօրուքը, իբրև անգրա-
նիկ եղբոր...

Հայ ժողովուրդ, արթնցիր
քունի խոր թմբերէդ, նայէ՛ չորս
կողմդ, տե՛ս, անխիղճ մարդորս-
ներ են շրջապատած քու չորս
կողմդ, հերիք է որքան խաբ-
ուեցար, հերիք է որքան տու-
ժեցիր, չարչարուեցար... Այն
անձը, այն պատուելին, որ յեղ-
կազմակերպութեանց համերաշխ
գործակցութիւնը և սէր ու միու-
թիւն կը քարոզէ, ա՛ն անհաթա-
ձայնութիւններու սերմանացան
մը եղած է շարունակ իր կեան-
քին մէջ...

Հարցուցէ՛ք պատուելիին թէ՛
ինչո՞ւ Հնչ. կուսակցութիւնը եր-
կուքի բաժնեկող կեղծ կեդրոն
հաստատեց ու վիճած թերթ մը
հրատարակել առաւ...

Հարցուցէ՛ք պատուելիին թէ՛
ինչո՞ւ Ամերիկայ չերթար...

Վերջապէս հարցուցէ՛ք պատ-
ուելիին թէ՛ ի՞նչ եղաւ, ի՞նչ
որկորներ, կրքեր յագեցնելու
ժառայեց Միութեան անունով
հանգանակուած 20,000 տուարը...

Աւ բոլոր այս բաները լսելով,
գիտնալով հանդերձ մենք դեռ
անոր կամ այնպիսիներու ետեւէն
պիտի երթա՞նք կուրորէն...

Ամօթ է ա՛լ, հերիք խաբ-
ուիւք...

Վ. Շաւարշ

Վառնա, 17 մարտ 1903

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ա

Ալպանացիները ընդհ. քննիչ
Հիլմի փաշային պիտի ներկա-
յացնեն ալեքսանդր մը իրենց
իչձերը յայտնելու համար...

Կը խորհին նոյն իսկ պատգա-
մաւորութիւն մը զրկել Պօլիս
Սուլթանին հետ անձամբ տես-
նուելու համար: Իրենց ջանքն
է սերպերու գանգատները ամ
բողջովին չրէլ: Իրենք պիտի
պնդեն թէ ոչ մէկ ալպանացի
սերպերուն բնաջնջումին չաշխա-
տիր: Կը մերժեն եւրոպական
քարենորոգումները ընդունիլ և
սրտած են մինչեւ մահ անոնց
դէմ կուռիլ: Եւ չի պիտի թողուն
որ բարենորոգմանց յանձնախում-
բը իրենց երկիրը մտնէ:

Եւ սակայն թուրք կառավարու-
թեան համար շատ դիւրին է դա-
նոնք զսպել եթէ ինքը ուզէ:
բայց Գերմանիա և Աւստրիա միշտ
դէմ պիտի կանգնեն որովհետեւ
Ալպանիոյ մէջ տիրող անիշխա-
նութիւնը հրենց առջեւ Սեյանի-
կի ճամբան բանալու յոյժ կը
ներշնչէ:

— Եւրոպայի խորհուրդը
նկատի առնելով որ ալպանացի-
ները խիստ յուզուած գրութեան
մէջ են և չեն ուզեր զինաթափ

ըլլալ, որոշած է բազմաթիւ Կօր-
քեր զրկել, միանգամայն պատ-
ուիրելով անոնց առանց Սուլթա-
նին հրամանին չի շարժիր:

— Իսպաիլի ալպանացիներ
չըջապատած են Միթրովիցան
առասական հրկայտուքը վաճառելու
համար:

— Յունաց թագաւորը որ մտա-
դիր էր Պօլիս այցելել յետաձգե-
ր է իր ճամբորդութիւնը պաւքան-
ներու ներկայ քաղաքակա՛յ վի-
ճակին պատճառաւ:

— Ալպանացիները մեծ բազ-
մութիւնով յարձակած են Միթ-
րովիցայի վրայ և արիւնահեղ
կռիւէ մը ետք բազմաթիւ վի-
րաւոր և մեռածներ թողլով ցր-
ուած են:

— Ստացուած հեռագրի մը
համաձայն Միթրովիցայի առ-
սական հրկայտուք թէրպին վի-
րաւորուած է ալպանացի զինուո-
րի մը ձեռքով:

ՊՈՒԿԱՐԻՍ

Իբրև Սթամպուլօֆի սպանիչ
մահուան դատապարտուած Խալի-
յին դատը նայուել է երեք օր
չարունակ Սօֆիայի վերաքննիչ
ատենին առջեւ: Քանի մը վը-
կաներու հարցաքննութիւններէն
հաստատուել է թէ Սթամպուլօֆի
սպանութեան օր Խալի Մակե-
դոնի կը գտնուի եղբոր իբրև
ապստամբ, Ընդհ. դատախաչին
պահանջման վրայ դատը յետա-
ձգուել է ուրիշ վկայներ ալ կան-
չելու համար:

— Թուս կառավարութիւնը նոր
նօթա մը տուած է պուլկար կա-
ռավարութեան, որով կը յայտա-
բարէ թէ Սուլթանէն արուած
բարենորոգումները առ այժմ բա-
ւական են: յառաջիկային գոր-
ծերուն անկարգութեան պատաս-
խանատուութիւնը պիտի մնայ
Պուլկարիոյ վրայ եթէ անի-
կա չզսպէ Պաւքաններու մէջ խա-
ղաղութիւնը վրձնողները:

ՄԱԿԵՆՈՒՆԻ

Թուրքիայէն ճամբորդ մը կը
պատմէ թէ ամսոյս 11ի գիշերը
յեղափոխական խումբ մը օդը
հաներ է Տէրմէնի մօտը եղող եր-
կաթուղիի կամուրջը, որ կը գտ-
նուէր աշտարակի մը քով որուն
մէջ կը բնակէին 20 գործաւոր-
ներ: Արտային ծայրը երեւցե-
ր է տեղական մեծ հերոսախումբ
մը, մեծ յուզում թուրքերու և
զօրքերու մէջ:

— Եւրոպական մամուլը մաս-
նաւոր հոգածութեան առարկայ
դարձուցած է մակեդոնական ին-
դիւրը, Շատ մը անգղիական,
ֆրանսական, առասական և աւստ-
րիական կարեւոր թերթերու թղ-

թակիցներ դեսպաններու մաս-
նաւոր յանձնարարականներով կը
չըջին ամբողջ Մակեդոնիան,
կուսուճասիրեն երկրին վիճակը
և հետաքրքրաշարժ տեղեկու-
թիւններով լեցուն թղթակցու-
թիւններ կը սպաղրեն իրենց
թերթերուն մէջ՝ տաճկական կա-
ռավարութեան անուղղայ ըն-
թացքը և քրիստոնեաներուն քա-
շած սառապանքները նկարագ-
րող:

ՇՆՈՐՀԱԿԱՆԻՔ

Իբրև ազգի ձերբէն մէկը
կու գամ սոյն երկտողիս իմ սրտա-
գին խնդակցութիւնս հրապարա-
կաւ յայտնել տեղիս թաղական
խորհրդոյ տիար Ատենապետին
և տիարք անգամոց և մասնաւո-
րապէս արժ. տէր Սարգիս հայր
Ղարիպեանի: Իրենց այս մէկ
տարուան ժամանակամիջոցին
ցոյց տուած փութաշան գործու-
նէութեան համար: Այս առթիւ
խոնարհաբար խորհուրդ կուտամ
իրենց օր հրապարակի վրայ ի-
րենց դէմ երեւցած և հազա Ֆի-
չէնկի և քէսթանէ Ֆիչէնկիի պէս
չաթ բաթ ընող կոկոցներուն
կարեւորութիւն չտալով նոյն
հաստատամտութեամբ գործունէ-
ութիւններ շարունակեն: որով-
հետեւ այդ հրատարակութիւն-
ները կարգ մը դիւրահաւաննե-
րումիւքերը դէպի իրենց գրաւե-
լու միտումով է օր կըլլայ: բայց
փորձառու մարդոց, գործին վեր-
ջաւորութիւնը կարեւորութիւն
ունենալուն համար, անցած դար-
ձած կոկոցներուն ականջ չը
կախելով ապագային եւս հաստա-
տամտօրէն գործունէութեան շա-
րունակութիւնը կը խնդրեմ և
կը պահանջեմ:

Գայրահանքներով
Ս. Հայրապետեան

(*) Այս նամակը տաճկերէնէ թարգ-
մանելով կը հրատարակենք:

Խնք.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Տեղական աղբակոց քերթին Սօֆ-
թա խմբագիրը օգտուելով թերթիս
խմբագրապետին բացակայութենէն,
կարգ մը սրիկայական ստոր ստու-
թիւններ ու զրպարտութիւններ յե-
րիւրած է մեր յարգելի խմբագրա-
պետին նկատմամբ իր թերթին այս
չաթիւան թիւին մէջ. մենք չենք
պատասխաներ իրեն, որովհետեւ այդ
Սօֆթան չամչնար. երեսը որ թքե-
ս կը կարծէ թէ անձրեւ կուգայ:

Խնքագրութիւն

ՏՕՔԹՅՕՐ Ն. Կ. ԹԱԳԻՈՐԵԱՆ

Նախկին թիշկ Ս. Փ. Ազգ. հի-
ւանդանոցի Կ. Պօլսոյ. նախկին նա-
հանգային և հիւանդանոցներու

թիշկ պուլկարական կառավարու-
թեան:

Վարդիշեալ թիշկը երկար տարի-
ներէ ի վեր արհեստին մէջ իր փո-
ձառութեամբ և հմտութեամբ ար-
դէն ծանօթ է երկու սարի առաջ
եւս Վիլնայի համալսարանի հիւան-
դանոցներու մէջ գործնական կեր-
պով աշխատելով այժմ հաստատուած
է ի Սօֆիա, Պուլկար Տօնսօֆ
թիւ 16

Մասնագէտ հիւանդութեանց կա-
նանց և տղայոց, նոյնպէս արանց
և կանանց զանազան ներքին հի-
ւանդութեանց:

Հիւանդ կընդունի ամէն օր ժամը
9-12 և 2-4 (ը. ե.)

Չորեքշաբթի օրերը ձրի կը դար-
ձանէ:

1-2

Կ Ը Փ Ն Տ Ո Ւ Ի Ի

Կարապետ Յարութիւնեան 28-
29 տարեկան շէկ ու երկայն պն-
խերով, միջնահասակ. Երզնկայի
Մահմուտցայ գիւղէն. 1902 դեկ.
Ցին Գոնսթանձայէն մեկնած դէպի
իւր ծննդավայր երթալու. մինչ
Տրապիզոն հասնելով անկէջ ան-
յայտ կըլլայ. վերջերս կը հաս-
կցուի որ յետ վերադարձուցած
են. իր ազգականներ իր կողմէն կը
փնտռուի. տեղեկութիւն ունե-
ցողներէ կը խնդրուի որ
փութան հաղորդել խմբագրու-
թեանս:

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՎԱԶԻՆ.—ԵՐԳ ԲԱՆ

Բանաստեղծութեանց, ազգա-
յին, յեղափոխական, Ժողովր-
դական և սիրային երգերու այս
ճոխ հաւաքածոն մինչեւ հիմայ
նմանօրինակ հրատարակութեանց
ամէնքը կը գերազանցէ:

Բաղկացած է 600 մեծադիր
երեսներէ. դարդարուած է ըն-
տիր թուղթի վրայ տպուած հայ
նշանաւոր դէմքերու գեղեցիկ
պատկերներով:

Քանի մը անձերու անհասա-
կուն ջանքերով Ամերիկայի մէջ
լոյս տեսած այս կարեւոր հրա-
տարակութեան ամբողջ հասոյ-
թը, յատկացուած է զուտ քա-
րեւսիական գործի մը: Կարծէ
որ ամէն հայ ունենայ այս գր-
քէն հատ մը իր տան մէջ:

Պուլկարիոյ համար մասնաւոր
չեղջ եղած է և կը վաճառուի
համեմատաբար ավան գինով,
ոսկեդրամ 5 ֆրանսի. փոստի
ծախքը գնողը կը վճարէ:

Դենի փափաքողները կընան
գրքի՛ն Կ. ՊիՕնեԱնի, ուսուցիչ
ի ֆիլիպէ:

Отговорникъ
Мурадъ-Ераносянч

Печатница „Взаимность“ Варна